

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2022. gada 10. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – Ar LESD 101. panta 1. punktu aizliegtas prakses radīto zaudējumu atlīdzināšana – Koluzīvi nolīgumi par cenu noteikšanu un kravas automašīnu bruto cenu paaugstināšanu Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ) – Direktīva 2014/104/ES – Noteikumi, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem – 22. panta 2. punkts – Piemērojamība laikā – 5. panta 1. punkta pirmā daļa – Atbildētāja vai trešās personas rīcībā esošo atbilstošu pierādījumu jēdziens – 5. panta 2. punkts – Noteiktu atbilstošu pierādījumu vai pierādījumu kategoriju izprasīšana, pamatojoties uz saprātīgi pieejamiem faktiskiem datiem – 5. panta 3. punkts – Pieteikuma par pierādījumu izprasīšanu samērīguma pārbaude – Pušu un trešo personu leģitīmo interešu izsvēršana – No šīm tiesību normām izrietošo pienākumu apjoms

Lietā C-163/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Juzgado de lo Mercantil nº 7 de Barcelona* (Barselonas Komerclietu tiesa Nr. 7, Spānija) iesniegusi ar 2020. gada 21. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 11. martā, tiesvedībā

AD u.c.

pret

PACCAR Inc,

DAF TRUCKS NV,

DAF Trucks Deutschland GmbH,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], N. Vāls [*N. Wahl*] (referents) un J. Pasers [*J. Passer*],

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – spāņu.

nemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- AD u.c. vārdā – *J. A. Roger Gámir, abogado*, un *F. Bertrán Santamaría, procurador*,
 - *PACCAR Inc, DAF TRUCKS NV* un *DAF Trucks Deutschland GmbH* vārdā – *C. Gual Grau, abogado*, *M. de Monchy* un *J. K. de Pree, advocaten*, *D. Sarmiento Ramírez-Escudero* un *P. Vidal Martínez, abogados*,
 - Spānijas valdības vārdā – *L. Aguilera Ruiz* un *J. Rodríguez de la Rúa Puig*, pārstāvji,
 - Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *J. Langer*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *S. Baches Opi*, *A. Carrillo Parra* un *F. Jimeno Fernández*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2022. gada 7. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem (OV 2014, L 349, 1. lpp.), 5. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp AD un 44 citiem prasītājiem pamatlietā, no vienas puses, un *PACCAR Inc, DAF Trucks NV* un *DAF Trucks Deutschland GmbH*, no otras puses, par apgalvotā kaitējuma atlīdzināšanu sakarā ar šo sabiedrību dalību LESD 101. panta pārkāpumā, ko Eiropas Komisija ir konstatējusi un par to piemērojusi sodu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2014/104 6. apsvērumā ir noteikts:

“Lai garantētu efektīvu privāttiesisko izpildi civiltiesiskām prasībām un efektīvu publiski tiesisko īstenošanu no konkurences iestāžu puses, abiem šiem mehānismiem ir jābūt mijiedarbībā, tādējādi nodrošinot konkurences noteikumu maksimālu efektivitāti. Saskaņotā veidā ir jāregulē abu tiesību izpildes veidu koordinācija, piemēram, saistībā ar kārtību, kādā ir pieejami konkurences iestāžu rīcībā esošie dokumenti. [..]”

- 4 Šīs direktīvas 14. apsvērumā ir noteikts:

“Zaudējumu atlīdzināšanas prasībās par Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumiem parasti ir nepieciešama sarežģīta faktu un ekonomiskā analīze. Pierādījumi, kas ir vajadzīgi, lai pierādītu zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu, bieži vien ir tikai un vienīgi pretējās puses vai trešo personu rīcībā un prasītājiem nav zināmi vai nav pieejami pietiekamā apmērā.

Šādos apstākļos stingras juridiskās prasības prasītājiem sīki apliecināt visus lietas faktus jau tiesvedības sākumā un iesniegt precīzi noteiktus apliecinājošus pierādījumus var nepamatoti traucēt LESD garantēto tiesību uz atlīdzinājumu efektīvai īstenošanai.”

5 Minētās direktīvas 15. apsvērumā ir paredzēts:

“Pierādījumi ir svarīgs elements, lai celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasības par Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumiem. Tomēr, tā kā tiesvedībai konkurences tiesību jomā ir raksturīga informācijas asimetrija, ir lietderīgi nodrošināt, ka prasītājiem ir tiesības panākt, lai tiktu izprasīti pierādījumi, kuri ir būtiski to prasījumam, neliekot tiem precizēt konkrētās pierādījumu vienības. Lai nodrošinātu pušu procesuālo tiesību vienlīdzību, minētajiem līdzekļiem zaudējumu atlīdzināšanas prasībās vajadzētu būt pieejamiem arī atbildētājiem, dodot iespēju tiem lūgt, lai minētie prasītāji atklāj pierādījumus. Valstu tiesām vajadzētu arī spēt izprasīt pierādījumus no trešām personām, tostarp publiskām iestādēm. Ja valsts tiesa vēlas izprasīt pierādījumus no Komisijas, ir piemērojams Savienības un dalībvalstu lojālas sadarbības princips, kas minēts LES 4. panta 3. punktā, un Regulas (EK) Nr. 1/2003 15. panta 1. punkts par pierādījumiem sniegt informāciju. [..]”

6 Šis pašas direktīvas 16. apsvēruma ir formulēts šādi:

“Valsts tiesām vajadzētu spēt, piemērojot to stingru kontroli, jo īpaši attiecībā uz izprasišanas pasākuma nepieciešamību un samērīgumu, pēc puses lūguma izprasīt konkrētus pierādījumus vai pierādījumu kategorijas. No samērīguma prasības izriet, ka pierādījumu izprasišanas rīkojumu var izmantot tikai tad, kad prasītājs, pamatojoties uz minētajam prasītājam pamatoti pieejamiem faktiem, ir sniedzis ticamu pamatojumu tam, ka prasītājam ir nodarīts kaitējums, ko izraisījis atbildētājs. Ja pierādījumu izprasišanas lūguma mērķis ir iegūt kādu pierādījumu kategoriju, minētā kategorija būtu identificējama pēc tādām to veidojošo elementu kopīgajām iezīmēm kā to dokumentu raksturs, priekšmets vai saturs, kuru izprasišana tiek lūgta, laiks, kurā tie bijuši sastādīti, vai citiem kritērijiem ar noteikumu, ka attiecīgajā kategorijā ietilpstošie pierādījumi ir būtiski šīs direktīvas nozīmē. Šādas kategorijas būtu jādefinē pēc iespējas precīzāk un šaurāk uz pamatoti pieejamu faktu pamata.”

7 Direktīvas 2014/104 28. apsvēruma ir formulēts šādi:

“Valstu tiesām vajadzētu spēt jebkurā laikā saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzināšanu izprasīt pierādījumus, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras (“iepriekšpastāvējusi informācija”).”

8 Saskaņā ar šīs direktīvas 39. apsvērumu:

“[..] Ir lietderīgi paredzēt, ka pārkāpējam, kad tas savai aizstāvībai atsaucas uz pārņemšanu, ir jāpierāda pārmaksas pārņemšana un tās apmērs. Šim pierādīšanas pienākumam nevajadzētu ietekmēt pārkāpēja iespēju izmantot pierādījumus, kas nav viņa rīcībā esošie pierādījumi, piemēram, tādus pierādījumus, kuri jau ir iegūti tiesvedībā, vai pierādījumus, kuri ir citu pušu vai trešo personu rīcībā.”

9 Šīs direktīvas 2. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

13) “pierādījumi” ir visi pierādīšanas līdzekļu veidi, kādi ir pieļaujami valsts tiesā, kurā celta prasība, jo īpaši dokumenti un visi citi priekšmeti, kas satur informāciju, neatkarīgi no attiecīgā datu nesēja veida;

[..]

17) “iepriekšpastāvējusi informācija” ir pierādījumi, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras, – neraugoties uz to, vai šāda informācija atrodas konkurences iestādes lietas materiālos vai ne;

[..].”

10 Šīs pašas direktīvas 5. pantā “Pierādījumu izprasīšana” ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka procedūrā, kas saistīta ar zaudējumu atlīdzināšanas prasību Savienībā, pēc prasītāja lūguma, kurš iesniedzis argumentētu pamatojumu ar pamatoti pieejamiem faktiem un pierādījumiem, kas ir pietiekami, lai pamatotu tā zaudējumu atlīdzināšanas prasījuma ticamību, valstu tiesas var atbildētājam vai trešai personai izprasīt būtiskos pierādījumus, kuri ir to rīcībā, ievērojot šajā nodaļā paredzētos nosacījumus. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas pēc atbildētāja pieprasījuma var izprasīt būtiskos pierādījumus arī no prasītāja vai trešās personas.

Šis punkts neskar [Padomes] Regulā (EK) Nr. 1206/2001 [(2001. gada 28. maijs) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās (OV 2001, L 174, 1. lpp.)] noteiktās valstu tiesu tiesības un pienākumus.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas var izprasīt konkrētus pierādījumu elementus vai attiecīgas pierādījumu kategorijas, kas argumentētajā pamatojumā definētas tik precīzi un tik šauri, cik iespējams uz pamatoti pieejamu faktu pamata.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas pierādījumu izprasīšanu veic samērīgā apmērā. Lai noteiktu, vai puses lūgums izprasīt pierādījumus ir samērīgs, valstu tiesas apsver visu attiecīgo pušu un trešo personu likumīgās intereses. Tās jo īpaši apsver:

- a) apmēru, kādā prasījums vai aizstāvība ir pamatota ar pieejamajiem faktiem un pierādījumiem, kas attaisno lūgumu izprasīt pierādījumus;
- b) pierādījumu izprasīšanas apjomu un izmaksas, īpaši attiecīgajām trešām personām, tostarp, lai novērstu vispārēju informācijas meklēšanu, par ko maz ticams, ka tā ir būtiska procedūrā iesaistītajām pusēm;
- c) to, vai pierādījumi, kas tiek izprasīti, ietver konfidenciālu informāciju, īpaši par trešām personām, un kārtību, kas paredzēta šādas konfidenciālas informācijas aizsardzībai.

[..]”

- 11 Direktīvas 2014/104 21. panta “Transponēšana” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvi un administratīvi akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 2016. gada 27. decembrim. Dalībvalstis tūlīt dara Komisijai zināmus minēto noteikumu tekstus.

[..]”

- 12 Šīs direktīvas 22. pantā “Piemērošana laikā” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts pasākumi, kas pieņemti, ievērojot 21. pantu, lai izpildītu šīs direktīvas materiālos noteikumus, netiek piemēroti ar atpakaļejošu spēku.

2. Dalībvalsts nodrošina, ka jebkuri valsts pasākumi, kas pieņemti, ievērojot 21. pantu, un kas nav 1. punktā minētie, netiek piemēroti zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, kas valsts tiesā celtas pirms 2014. gada 26. decembra.”

Spānijas tiesību normas

- 13 Direktīva 2014/104 Spānijas tiesībās tika transponēta ar 2017. gada 26. maija *Real Decreto-ley 9/2017, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores* (Dekrētlukums 9/2017, ar ko transponē Eiropas Savienības direktīvas finanšu, tirdzniecības un veselības jomā, kā arī par darba ņēmēju norīkošanu darbā; 2017. gada 27. maija *BOE* Nr. 126, 42820. lpp.).
- 14 2000. gada 7. janvāra *Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil* (Likums Nr. 1/2000 par Civilprocesa kodeksu; 2000. gada 8. janvāra *BOE* Nr. 7, 575. lpp.; turpmāk tekstā – “Civilprocesa kodekss”) ar Karaļa Dekrētlukumu 9/2017 tika papildināts ar 283.*bis* panta a) punktu par pierādījumu izprasīšanu tiesvedībā saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumiem. Šīs tiesību normas 1. punkta pirmās daļas saturs ir identisks Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas saturam.
- 15 Turklāt Civilprocesa kodeksa 328. pantā būtībā ir paredzēts, ka katrs lietas dalībnieks var lūgt citām pusēm izprasīt dokumentus, šim lūgumam pievienojot to vienkāršu kopiju, vai – ja šāda kopija nepastāv vai nav tā rīcībā –, norādot šo dokumentu saturu visprecīzākajā veidā.
- 16 Visbeidzot, šī kodeksa 330. pantā ir norādīts, ka pēc viena no lietas dalībnieku lūguma no strīda trešajām personām var izprasīt to īpašumā esošos dokumentus, ja tiesa, kas izskata lietu, konstatē, ka šādi dokumenti ir būtiski šī strīda atrisināšanai.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 17 2016. gada 19. jūlijā Komisija pieņēma lēmumu C(2016) 4673 *final* par procedūru saskaņā ar [LESD] 101. pantu un Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) līguma 53. pantu (Lieta AT.39824 – Kravas automobiļi), kura kopsavilkums tika publicēts 2017. gada 6. aprīļa *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV 2017, C 108, 6. lpp.). Atbildētājas pamatlietā ir starp šī lēmuma adresātēm.

- 18 Šajā lēmumā Komisija konstatēja, ka piecpadsmit kravas automašīnu ražotāji, tostarp atbildētājas pamatlietā, ir bijuši aizliegtās vienošanās dalībnieki, kas izpaudās kā vienots un turpināts LESD 101. panta un 1992. gada 2. maija Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.) 53. panta pārkāpums ar koluzīviem nolīgumiem par cenu noteikšanu un vidējo komerciālo transportlīdzekļu un smago kravas transportlīdzekļu bruto cenu paaugstināšanu EEZ.
- 19 Attiecībā uz atbildētājām pamatlietā šis pārkāpums tika konstatēts saistībā ar laikposmu no 1997. gada 17. janvāra līdz 2011. gada 18. janvārim.
- 20 2019. gada 25. martā prasītāji pamatlietā, nopirkuši kravas automašīnas, uz kurām var attiekties Lēmumā C(2016) 4673 *final* minētais noziedzīgais nodarījums, saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 283.bis panta a) punktu lūdza *Juzgado de lo Mercantil nº 7 de Barcelona* (Barselonas Komerclietu tiesa Nr. 7, Spānija), iesniedzējtiesai, piekļuvi atbildētāju pamatlietā rīcībā esošajiem pierādījumiem. Šajā ziņā tās norādīja uz nepieciešamību iegūt noteiktus pierādījumus, lai skaitļos izteiktu cenu mākslīgo palielinājumu, it īpaši – lai salīdzinātu ieteicamās cenas pirms aizliegtās vienošanās noslēgšanas, tās īstenošanas laikā un pēc tās izbeigšanās.
- 21 Savukārt 2019. gada 7. oktobra tiesas sēdē iesniedzējtiesā un savos apsvērumos par iespējamo vērsanos Tiesā saskaņā ar LESD 267. pantu atbildētājas pamatlietā starp citiem argumentiem atsaucās uz to, ka dažiem no pieprasītajiem dokumentiem esot bijusi nepieciešama *ad hoc* izstrāde un ka šāds pienākums tām esot radījies pārmērīgu slogu, kas pārsniedz vienkāršu “rikojumu iesniegt” pierādījumus, kurš tostarp esot pretrunā samērīguma principam.
- 22 Iesniedzējtiesa uzskata, ka gan no Direktīvas 2014/104, gan no Civilprocesa kodeksa, kas grozīts ar Karaļa Dekrētlikumu 9/2017, normām, kuras reglamentē atbilstošo pierādījumu izprasišanu, izriet, ka tā pēc vienas puses pieprasījuma var no atbildētāja, prasītāja vai trešās personas “izprasīt būtiskos pierādījumus, kuri ir to rīcībā”.
- 23 Šajā lietā pieteikums par pierādījumu izprasišanu attiecās uz dokumentiem, kuri – kādi tie tika pieprasīti – varētu nepastāvēt pirms šī lūguma, tādēļ atbildētājām pamatlietā bija jāveic izstrādes darbs, kas ietver datu apkopošanu un klasifikāciju atbilstoši prasītāju pamatlietā definētajiem parametriem. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šis uzdevums pārsniedz jau esošu dokumentu vienkāršu sameklēšanu un atlasī vai tikai visu attiecīgo datu nodošanu prasītāju pamatlietā rīcībā, tiem piemērojot konfidencialitāti, jo runa esot par to, ka jaunā dokumentā tiek apkopota tāda informācija, zināšanas vai dati, kuri ir tā lietas dalībnieka rīcībā, kam ir adresēts pieteikums par pierādījumu izprasišanu.
- 24 Taču nepieciešamība, lai dokuments, kura izprasišana tiek lūgta, pastāvētu jau pirms tā pieprasīšanas, šķiet izrietam no Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas un no 14. apsvēruma formulējuma, kurā ir skaidra atsauce uz “būtisk[iem] pierādījum[iem], kuri ir to rīcībā” un uz “pierādījum[iem] [...] vienīgi pretējās puses vai trešo personu rīcībā”, un tas pēc iesniedzējtiesas uzskata apstiprinot domu, ka pieprasītajam dokumentam ir jāpastāv jau pirms tā pieprasīšanas un nevis jātiek izveidotam pēc tam. Doma par iepriekšēju pastāvēšanu izrietot arī no prasības, ka attiecīgajam pieteikumam jābūt par “attiecīg[ām] pierādījumu kategorij[ām], kas argumentētajā pamatojumā definētas tik precīzi un tik šauri, cik iespējams uz pamatoti pieejamu faktu pamata” atbilstoši šīs direktīvas 5. panta 2. punktam un 16. apsvērumam. Jaunizdotu dokumentu izslēgšanu no to dokumentu saraksta, kuri var tikt pieprasīti saskaņā ar minētās direktīvas 5. pantu, turklāt varot izsecināt arī no tā, ka šajā pantā ir minēta pierādījumu – šajā gadījumā dokumentāru pierādījumu – iesniegšana vai piekļuve tiem, bet tajā nav atsauces uz informācijas, zināšanu vai datu iesniegšanu vai piekļuvi tiem.

25 Šajā ziņā iesniedzējtiesa apšaubā dažu plašākas interpretācijas atbalstam izvirzīto argumentu pamatotību. Tādējādi varētu uzskatīt, ka šaura interpretācija pierādījumu izprasīšanas jomā apdraud tiesības uz pilnīgu nodarītā kaitējuma atlīdzību. Turklāt Direktīvā 2014/104 esot minētas pierādījumu izprasīšanas izmaksas un izdevumi kā samērīguma principa elements, lai pieņemtu šos izprasītos pierādījumus, kas varētu nozīmēt, ka pusei, kurai tiek lūgts sniegt pierādījumus, ir jāveic darbs, kas var radīt izmaksas un kas tādējādi var pārsniegt jau esošo dokumentu vienkāršu meklēšanu un nodošanu.

26 Šādos apstākļos *Juzgado de lo Mercantil nº 7 de Barcelona* (Barselonas Komerclietu tiesa Nr. 7) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Direktīvas 2014/104] 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka būtisko pierādījumu izprasīšana attiecas tikai uz atbildētājas puses vai kādas trešās personas rīcībā esošajiem jau pastāvošiem dokumentiem, vai, gluži pretēji, šī norma ietver arī iespēju izprasīt dokumentus, kuri pusei, kurai adresēts informācijas pieprasījums, ir jārada *ex novo*, apkopojot vai klasificējot tās rīcībā esošu informāciju, zināšanas vai datus?”

Par prejudiciālo jautājumu

Par Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas piemērojamību laikā

27 Vispirms attiecībā uz Direktīvas 2014/104 piemērošanu *ratione temporis* jāatgādina, ka šī direktīva ietver īpašu noteikumu, kas skaidri nosaka nosacījumus tās materiālo un procesuālo noteikumu piemērošanai laikā (spriedums, 2022. gada 22. jūnijs, *Volvo* un *DAF Trucks*, C-267/20, EU:C:2022:494, 35. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

28 Proti, pirmkārt, saskaņā ar Direktīvas 2014/104 22. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jānodrošina, ka valsts pasākumi, kas pieņemti, lai izpildītu tās 21. pantu nolūkā izpildīt šīs direktīvas materiālos noteikumus, netiek piemēroti ar atpakaļejošu spēku.

29 Otrkārt, saskaņā ar Direktīvas 2014/104 22. panta 2. punktu dalībvalstīm ir jānodrošina, ka neviena cita valsts tiesību norma, kas nav minēta šīs direktīvas 22. panta 1. punktā, nav piemērojama prasībām par zaudējumu atlīdzību, kas valsts tiesā celtas pirms 2014. gada 26. decembra – minētās direktīvas pieņemšanas datuma.

30 Tādējādi, lai noteiktu Direktīvas 2014/104 noteikumu piemērojamību laikā, pirmām kārtām, ir jānoskaidro, vai attiecīgā tiesību norma ir vai nav materiāls noteikums, precizējot, ka šis jautājums, nepastāvot atsaucei uz valsts tiesībām uz šīs direktīvas 22. pantu, ir jāizvērtē, ņemot vērā Savienības tiesības, nevis piemērojamās valsts tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. jūnijs, *Volvo* un *DAF Trucks*, C-267/20, EU:C:2022:494, 38. un 39. punkts).

31 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka minētās direktīvas 5. panta 1. punkta pirmās daļas mērķis ir sniegt valsts tiesām iespēju pie konkrētiem nosacījumiem izdot rīkojumu izprasīt pierādījumus, kas ir to rīcībā, no atbildētāja vai trešās personas.

32 Ciktāl šajā tiesību normā dalībvalstīm ir noteikts pienākums šīm tiesām piešķirt īpašu kompetenci, izskatot strīdus par prasībām par zaudējumu atlīdzību, lai atlīdzinātu kaitējumu, kas nodarīts konkurences tiesību pārkāpumu dēļ, šīs tiesību normas mērķis ir novērst informācijas asimetriju, kas principā raksturo šīs lietas par sliktu cietušajai personai, kā tas atgādināts

Direktīvas 2014/104 47. apsvērumā, un kas šai personai apgrūtina iespēju iegūt nepieciešamo informāciju, lai celtu prasību par zaudējumu atlīdzību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. jūnijs, *Volvo un DAF Trucks*, C-267/20, EU:C:2022:494, 55. un 83. punkts).

- 33 Otrkārt, tā kā Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas mērķis ir ļaut tieši prasītājam šādos strīdos kompensēt informācijas deficītu, kāds tam ir; protams, tad, ja tas vērsas pie valsts tiesas, šim lietas dalībniekam tiek sniegta informācija, kuras tam pirms tam nebija. Tomēr, kā to būtībā ir norādījis ģenerālvokāts savu secinājumu 57. punktā, 5. panta 1. punkta pirmās daļas priekšmets attiecas tikai uz valsts tiesās piemērojamiem procesuālajiem pasākumiem, ar kuriem šīm tiesām tiek piešķirtas īpašas pilnvaras, lai konstatētu faktus, uz kuriem lietas dalībnieki atsaucas strīdos par zaudējumu atlīdzību par šādiem pārkāpumiem, un tādējādi tieši neskar minēto pušu tiesisko situāciju, jo šī tiesību norma nav par civiltiesisko ārpuslīgumisko atbildību veidojošiem elementiem.
- 34 It īpaši nešķiet, ka Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmajā daļā būtu noteikti jauni pamatpienākumi attiecībā uz vienu vai otru lietas dalībnieku šāda veida strīdos, un tas ļautu šo tiesību normu uzskatīt par būtisku šīs direktīvas 22. panta 1. punkta izpratnē (skat. pēc analogijas spriedumu, 2022. gada 22. jūnijs, *Volvo un DAF Trucks*, C-267/20, EU:C:2022:494, 83. punkts).
- 35 Līdz ar to ir jāsecina, ka Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmā daļa nav viens no šīs direktīvas būtiskajiem noteikumiem tās 22. panta 1. punkta izpratnē un ka tādējādi tā ir viena no citām minētās direktīvas 22. panta 2. punktā minētajām tiesību normām – šajā gadījumā tā ir procesuālā tiesību norma.
- 36 Otrām kārtām, tā kā prasība pamatlietā šajā gadījumā tika celta 2019. gada 25. martā, proti, pēc 2014. gada 26. decembra un pēc Direktīvas 2014/104 transponēšanas Spānijas tiesību sistēmā, šīs direktīvas 5. panta 1. punkta pirmā daļa *ratione temporis* ir piemērojama šādai prasībai saskaņā ar minētās direktīvas 22. panta 2. punktu, tāpēc iesniedzējtiesai ir jāatbild pēc būtības.

Par lietas būtību

- 37 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ietvertā norāde par atbilstošu pierādījumu izprasīšanu, kas ir atbildētāja vai trešās personas rīcībā, attiecas tikai uz dokumentiem, kuri jau ir to rīcībā, vai arī uz dokumentiem, kas pusei, kurai ir adresēts lūgums par pierādījumu izprasīšanu, būtu jārada *ex novo*, pievienojot vai klasificējot tās rīcībā esošo informāciju, zināšanas vai datus.
- 38 Kas attiecas uz Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmajā daļā esošās vārdkopas “ir [...] rīcībā” apjomu, atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai ir jāņem vērā ne tikai Savienības tiesību normu jēdzieni, kuru interpretēšana tiek lūgta, bet arī to konteksts un šo normu ietverošā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedums, 2022. gada 28. aprīlis, *Nikopolis AD Istrum 2010 un Agro – eko 2013*, C-160/21 un C-217/21, EU:C:2022:315, 30. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 39 Pirmām kārtām, šīs tiesību normas formulējums liek uzskatīt, kā to norāda iesniedzējtiesa un kā ir norādīts šī sprieduma 24. punktā, ka attiecībā uz lūgumu izprasīt pierādījumus, ko prasītājs ir iesniedzis attiecīgajai valsts tiesai, tā attiecas tikai uz iepriekš pastāvošiem pierādījumiem.

- 40 Otrām kārtām, attiecībā uz Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas kontekstu, pirmkārt, ir jāņem vērā šīs direktīvas 2. panta 13. punktā ietvertā jēdziena “pierādījumi” definīcija. Proti, šī jēdziena apjoms ir atkarīgs no tā, kas ir atbildētāja vai trešās personas “rīcībā” pirmās tiesību normas izpratnē.
- 41 Taču saskaņā ar Direktīvas 2014/104 2. panta 13. punktu šis jēdziens attiecas uz “visiem pierādīšanas līdzekļu veidi[em], kādi ir pieļaujami valsts tiesā, kurā celta prasība, jo īpaši dokumenti[em] un visi[em] citi[em] priekšmeti[em], kas satur informāciju, neatkarīgi no attiecīgā datu nesēja veida”. Papildus tam, ka vārds “pierādījumi” pats par sevi ir vispārīgs vārds, šī definīcija attiecībā uz pierādījumu raksturu, kuru izprasišanu var norīkot valsts tiesa, apstiprina šī jēdziena “pierādījumu” plašo nozīmi, kāda izriet no šīs direktīvas 5. panta 1. punkta pirmās daļas. Šajā ziņā minētajā definīcijā nav veikta nekāda nošķiršana atkarībā no tā, vai pierādījumi, kurus tiek lūgt izprasīt, ir vai nav iepriekš pastāvējuši. No tā izriet, ka pēdējā minētajā tiesību normā minētie pierādījumi ne obligāti ir iepriekš pastāvoši “dokumenti”, kā iesniedzējtiesa to ļauj pieņemt prejudiciālajā jautājumā.
- 42 Šo secinājumu apstiprina Direktīvas 2014/104 28. un 39. apsvērums, kuros attiecīgi ir minēti “pierādījumi, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras”, un “pierādījumi, [...] kas nav [pārkāpēja] rīcībā esošie pierādījumi”, “piemēram, kuri jau ir iegūti tiesvedībā, vai pierādījumi, kuri ir citu pušu vai trešo personu rīcībā”, tādējādi atgādinot attiecīgo pierādījumu dažādību, it īpaši attiecībā uz personām, kuru rīcībā tie ir.
- 43 Otrkārt, ir jānorāda, ka Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmo daļu veido divi teikumi. Pirmajā teikumā paredzēts, ka prasītājs, kurš ir pamatojis savas prasības par zaudējumu atlīdzību ticamību, iesniedzot faktiskus datus un pietiekamus “pamatoti pieejamus pierādījumus”, var panākt, lai valsts tiesa uzdod atbildētājam vai trešajai personai iesniegt “attiecīgus pierādījumus, kas ir to rīcībā”, ievērojot šīs direktīvas II nodaļā “Pierādījumu izprasišana” paredzētos nosacījumus. Otrajā teikumā ir noteikts, ka atbildētājam ir jābūt iespējai lūgt šai tiesai izprasīt “atbilstošus pierādījumus” no prasītāja vai trešās personas. Tādējādi ir svarīgi norādīt uz tekstuālām atšķirībām Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas pirmajā un otrajā teikumā, jo tikai pirmajā teikumā ir minēti vārdi “ir to rīcībā”.
- 44 Direktīvas 2014/104 14. apsvērums ir īpaši instruktīvs par šo divu teikumu *ratio legis*, jo tajā noteikts, ka “pierādījumi, kas ir vajadzīgi, lai pierādītu zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu, bieži vien ir tikai un vienīgi pretējās puses vai trešo personu rīcībā un prasītājiem nav zināmi vai nav pieejami pietiekamā apmērā”, kas ir iemesls, kādēļ nevar izvirzīt “stingras juridiskās prasības prasītājiem sīki apliecināt visus lietas faktus jau tiesvedības sākumā un iesniegt precīzi noteiktus apliecināšanos pierādījumus”, nepamatoti neaizskarot LESD garantēto tiesību uz atlīdzinājumu efektīvu īstenošanu.
- 45 Līdz ar to, atsaucoties uz pierādījumiem atbildētāja vai trešās personas “rīcībā”, Savienības likumdevējs vispirms ir izdarījis faktu konstatējumu, ilustrējot informācijas asimetriju, kuru tas vēlas labot, kā ģenerālvokāts uzsvēris savu secinājumu 72. punktā; šis konstatējums izskaidro arī to, kādēļ Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas otrajā teikumā nav atkārtoti vārdi “ir to rīcībā”. Proti, tā kā otrais teikums attiecas uz lūgumu izprasīt pierādījumus, ko šajā reizē ir iesniedzis atbildētājs, un tā kā “pierādījumi, kas ir vajadzīgi, [...] bieži vien [...] prasītājam nav [pietiekami] zināmi”, būtu pretrunīgi prasīt, lai šie pierādījumi būtu tā “rīcībā”. Turklāt tieši šī iemesla dēļ šajā tiesību normā no tā ir vienīgi prasīti “pamatoti pieejami [...] pierādījumi, kas ir pietiekami”, ņemot vērā necīgo informācijas daudzumu, kas parasti ir tā rīcībā prasības par zaudējumu atlīdzību celšanas brīdī.

- 46 Pēdējā minētajā nozīmē Direktīvas 2014/104 15. apsvērumā, vēlreiz atgādinot, ka šīs direktīvas 5. panta 1. punkta pirmās daļas *raison d'être* ir ar konkurences tiesībām saistītos strīdos raksturīgā informācijas asimetrija starp iesaistītajām pusēm, tiek norādīts, ka, no vienas puses, lai atrisinātu šādas grūtības, “[jā]nodrošina, ka prasītājiem ir tiesības panākt, lai tiktu izprasīti pierādījumi, kuri ir būtiski to prasījumam, neliekot tiem precizēt konkrētās pierādījumu vienības”, un, no otras puses, “minētajiem līdzekļiem zaudējumu atlīdzināšanas prasības vajadzētu būt pieejamiem arī atbildētājiem, dodot iespēju tiem lūgt, lai minētie prasītāji atklāj pierādījumus”.
- 47 Tādējādi no šī apsvēruma izriet, ka Savienības likumdevējs ir akcentējis – kā to savu secinājumu 76. punktā un 27. zemspītras piezīmē uzsvēris ģenerālvokāts – “saiknes esamību starp pieprasīto pierādījumu un zaudējumu atlīdzināšanas prasību”, un tas ir ļoti svarīgi attiecīgajai valsts tiesai, lai tā varētu lietderīgi nolemt tai iesniegto pieteikumu par pierādījumu izprasīšanu, tās izskatāmajā lietā ievērojot lietas dalībnieku procesuālo tiesību vienlīdzības principu.
- 48 Tādā pašā nozīmē, bet vēl skaidrākā veidā Direktīvas 2014/104 16. apsvērumā ir pausta nepieciešamība valsts tiesai, kas izskata lietu, izdot rīkojumu par “konkrētu pierādījumu” vai “pierādījumu kategorij[u]” izprasīšanu, kas būtu jāidentificē, atsaucoties uz to veidojošo elementu kopīgām iezīmēm, piemēram, attiecībā uz dokumentiem – “laikposmu, kurā tie ir sagatavoti”.
- 49 Tādējādi, lasot šos apsvērumus, kļūst skaidrāks Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas formulējums un izrādās, ka šajā tiesību normā izdarītā atsauce uz atbildētāja vai trešās personas rīcībā esošajiem atbilstošajiem pierādījumiem tikai atspoguļo – kā atgādināts šī sprieduma 44. punktā – konstatējumu, ka “bieži vien” šādi pierādījumi tiešām ir to rīcībā, un, saprotot tos vispārīgi, tie var tikt sargrupēti, kā atgādināts iepriekšējā šī sprieduma punktā, “pierādījumu kategorijās” vai tie attiecas tikai uz “pierādījumu elementiem”. Citiem vārdiem – vārdkopas “kas ir to rīcībā” izmantošanas mērķis ir ņemt vērā faktisko situāciju, kuru Savienības likumdevējs ir paredzējis labot.
- 50 Treškārt, šo analīzi apstiprina Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas interpretācija, ņemot vērā šī panta 2. un 3. punktu, jo minētajā 2. punktā ir paredzēta prasība par pierādījumu izprasīšanas specifiskumu, savukārt minētā panta 3. punktā ir atgādināta samērīguma principa piemērošana.
- 51 Tādējādi Direktīvas 2014/104 5. panta 2. punktā ir noteikts, ka valstu tiesas var izprasīt tikai “konkrētus pierādījumu elementus vai attiecīgas pierādījumu kategorijas, kas argumentētajā pamatojumā definētas tik precīzi un tik šauri, cik iespējams uz pamatoti pieejamu faktu pamata”.
- 52 Savukārt šīs direktīvas 5. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka valsts tiesām, kas izskata lietu, nolūkā ierobežot pierādījumu izprasīšanu “samērīgā apmērā”, ir pienākums ņemt vērā tostarp “pierādījumu izprasīšanas apjomu un izmaksas, īpaši attiecīgajām trešām personām, tostarp, lai novērstu vispārēju informācijas meklēšanu, par ko maz ticams, ka tā ir būtiska procedūrā iesaistītajām pusēm”.
- 53 Taču šāda tiesību norma netieši, bet noteikti nozīmē, ka pierādījumu iesniegšanas izmaksas attiecīgā gadījumā var būtiski pārsniegt izmaksas, kas atbilst vienkāršai fizisku datu nesēju, it īpaši dokumentu, kuri ir atbildētāja vai trešās personas rīcībā, nodošanai.
- 54 Trešām kārtām, ir jāpārbauda, vai šī analīze ir saderīga ar Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas mērķi.

- 55 Jāatgādina, ka Savienības likumdevējs, pieņemot Direktīvu 2014/104, ir balstījies uz konstatējumu, ka cīņa ar pretkonkurences rīcību pēc publiskās jomas, proti, Komisijas un valstu konkurences iestāžu iniciatīvas, nav bijusi pietiekama, lai nodrošinātu pilnīgu LESD 101. un 102. panta ievērošanu, un ka ir svarīgi veicināt iespēju privātajai jomai piedalīties šī mērķa sasniegšanā, kā tas izriet no šīs direktīvas 6. apsvēruma.
- 56 Privātās jomas līdzdalība naudas sodā un līdz ar to arī pretkonkurences rīcības novēršanā vēl jo vairāk ir vēlama tāpēc, ka ar to var ne tikai atlīdzināt tiešo kaitējumu, ko attiecīgā persona esot cietusi, bet arī netiešos zaudējumus, kuri nodarīti tāda tirgus struktūrai un darbībai, kas nav varējis sasniegt savu pilno ekonomisko efektivitāti, it īpaši par labu attiecīgajiem patērētājiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2021. gada 6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 36. punkts).
- 57 Lai padarītu lietu par iespējamu un tajā pašā laikā novērstu šādu procedūru ļaunprātīgu izmantošanu, Direktīvā 2014/104 ir noteikta “visu attiecīgo pušu un trešo personu likumīg[o] intere[šu]” apsvēršana saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 3. punktu.
- 58 Šajā ziņā Savienības likumdevējs it īpaši minētās direktīvas 6. panta 5. punktā ir parūpējies, lai tiktu saglabātas Komisijas un valsts konkurences iestāžu prerogatīvas, nodrošinot, ka pienākums iesniegt pierādījumus – no to vai uzņēmumu, uz kuriem attiecas kāda no to izmeklēšanām, puses –, tās neapdraud.
- 59 Šī sprieduma 55. punktā norādītā mērķa sasniegšanai bija nepieciešams īstenot tādus līdzekļus, kuri novērstu informācijas asimetriju starp lietas dalībniekiem, jo pēc definīcijas pārkāpuma izdarītājs zina, ko tas izdarījis un kas attiecīgā gadījumā viņam ticis pārņemts, un viņam ir zināmi pierādījumi, kuri šādā gadījumā var kalpot Komisijai vai attiecīgajai valsts konkurences iestādei, lai pierādītu viņa līdzdalību LESD 101. un 102. pantam pretējā pretkonkurences rīcībā, lai gan šīs rīcības dēļ zaudējumus cietušās personās rīcībā nav šādu pierādījumu.
- 60 Šī tiesību norma ir jāinterpretē, ņemot vērā apsvērumus par Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas mērķi.
- 61 Pirmkārt, no praktiskā viedokļa jānorāda – fakts, ka prasītājs saņem tikai iepriekš pastāvējušus neapstrādātus dokumentus un, iespējams – lielā daudzumā, tikai nepilnīgi atbilst viņa pieteikumam, lai gan, gluži pretēji, šī tiesību norma ir jāpiemēro efektīvi, lai sniegtu cietušajām personām instrumentus, ar kuriem tās var kompensēt informācijas asimetriju starp lietas dalībniekiem.
- 62 Otrkārt, uzreiz izslēdzot iespēju pieprasīt iesniegt dokumentus vai citus pierādījumus, kas lietas dalībniekam, kuram adresēts lūgums, būtu jārada *ex novo*, dažos gadījumos tiktu radīti šķēršļi, kas apgrūtinātu Savienības konkurences tiesību normu īstenošanu privātajā jomā, lai gan, kā izriet no šī sprieduma 55. punkta, šīs īstenošanas atvieglošana ir Direktīvas 2014/104 pirmais mērķis, ko ilustrē tās 6. apsvērums.
- 63 Šādu interpretāciju nevar apstrīdēt, pamatojoties uz to, ka tā izjauktu līdzsvaru starp pieteikuma iesniedzēja interesēm iegūt atbilstošu informāciju savai lietai un personas, kurai tiek izprasīta šī informācija, interesēm tikt pasargātai no “informācijas medīšanas”, kas aprakstīta šīs direktīvas 23. apsvērumā, un pārmerīga sloga šajā ziņā.

- 64 Proti, it īpaši no Direktīvas 2014/104 5. panta 2. un 3. punkta izriet, ka Savienības likumdevējs ir ieviesis pastāvošo interešu līdzsvarošanas mehānismu ar stingru kontroli no to valsts tiesu puses, kuras izskata lietu un kurām jāveic – kā tas izriet no šī sprieduma 51. un 52. punkta – iesniegtā pieteikuma izskatīšanai vajadzīgā pārbaude par pieprasīto pierādījumu atbilstību, minēto pierādījumu precizitātes pietiekamību un to samērīgumu. Tātad šīm tiesām ir jāizvērtē, vai pieteikums par tādu pierādījumu izprasišanu, kas jārada *ex novo* no atbildētāja vai trešo personu rīcībā esošiem iepriekš pastāvošajiem pierādījumu elementiem, ievērojot to, piemēram, pārmērīgo vai pārāk vispārināto raksturu, riskē radīt nesamērīgu slogu prasītājam vai trešai attiecīgajai personai, runājot par izmaksām vai darba slodzi, ko radītu šāds pieprasījums.
- 65 Šajā ziņā, ņemot vērā prerogatīvas, kādas Komisijai un valsts konkurences iestādēm ir dokumentu pārbaudes un paziņošanas jomā, nevar būt šaubu par principu, kas ir piemērojami cīņai ar pretkonkurences rīcību pēc publiskās jomas iniciatīvas, transponēšanu šādai pat cīņai, ja tā notiek pēc privātās jomas iniciatīvas.
- 66 Tomēr, ņemot vērā šī sprieduma 51. un 52. punktā atgādinātos kritērijus, kuru ievērošana ir jānodrošina valsts tiesām, Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmās daļas interpretācija nevar izraisīt to, ka atbildētājas pamatlietā aizstātu prasītājus pamatlietā prasītāju pienākuma pierādīt nodarītā kaitējuma esamību un apmēru izpildē. Šī argumentācija vēl jo vairāk attiecoties uz procedūrām, kurās Komisija vai valsts konkurences iestāde iepriekš nav sodījusi nekādu prettiesisku rīcību.
- 67 Turklāt, kā atgādināts šīs direktīvas 53. apsvērumā, tās noteikumi ir jāīsteno, ievērojot Eiropas Savienības Pamattiesību hartā atzītās pamattiesības un principus.
- 68 Tādējādi šajā kontekstā tiesām, piemērojot samērīguma principu, ir jāņem vērā darba apjoma un izmaksu, kas radušās datu nesēju, it īpaši dokumentu, sagatavošanas *ex novo* dēļ, piemēroto vai nepiemēroto raksturu un jāņem vērā visi attiecīgās lietas apstākļi, it īpaši attiecībā uz minētās direktīvas 5. panta 3. punkta a)–c) apakšpunktā uzskaitītajiem kritērijiem, piemēram, laikposmu, attiecībā uz kuru tiek lūgta pierādījumu izprasišana.
- 69 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ietvertā norāde par atbildētāja vai trešās personas rīcībā esošiem atbilstošiem pierādījumiem attiecas arī uz tiem pierādījumiem, kas lietas dalībniekam, kuram adresēts pieteikums par pierādījumu izprasišanu, būtu jārada *ex novo*, apkopojot vai klasificējot attiecīgo informāciju, zināšanas vai datus, kas ir tā rīcībā, un strikti ievērojot šīs direktīvas 5. panta 2. un 3. punkta prasības, kurās ir noteikts to valsts tiesu, kas izskata lietu, pienākums ierobežot pierādījumu izprasišanu tikai attiecībā uz atbilstīgiem, samērīgiem un nepieciešamiem dokumentiem, ievērojot šī lietas dalībnieka likumīgās intereses un pamattiesības.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 70 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem 5. panta 1. punkta pirmā daļa

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tajā ietvertā norāde par atbildētāja vai trešās personas rīcībā esošiem atbilstošiem pierādījumiem attiecas arī uz tiem pierādījumiem, kas lietas dalībniekam, kuram adresēts pieteikums par pierādījumu izprasīšanu, būtu jārada *ex novo*, apkopojot vai klasificējot attiecīgo informāciju, zināšanas vai datus, kas ir tā rīcībā, un strikti ievērojot šīs direktīvas 5. panta 2. un 3. punkta prasības, kurās ir noteikts to valsts tiesu, kas izskata lietu, pienākums ierobežot pierādījumu izprasīšanu tikai attiecībā uz atbilstīgiem, samērīgiem un nepieciešamiem dokumentiem, ievērojot šī lietas dalībnieka likumīgās intereses un pamattiesības.

[Paraksti]